

aar, med Anthyding om, at det ikke kan og vil blive berøvet, og naar de forventede Udgifter til extraordinære Indtægter berhos ibetmindste ikke ere blevne lyfere, men snarere kunne antages at være blevne mørkere, vel tør sige, at den finantzielle Situation har forandret sig til det Værre. Regjeringens oprindelige Forslag gik — det beder jeg vel bemærket — ud paa, at der i den nærmeste Fremtid skulde bygges for omtrent 4 Millioner Jernbaner i Jylland. Man vilde ikke, at der skulde bestemmes nogen Tid, i hvilken de skulde fuldendes, deels fordi man troede, at man saa kunde opnaae bedre Vilkaar ved de Underhandlinger om deres Indlæg, som maatte gaae forud for Contracternes Afslutning, deels fordi Regjeringen ikke vilde behyrde Statskassen med Udgifter til de af den foreslaaede nye Baner, førend de Millioner vare udbrædede, der allerede i Henhold til Loven af 1861 skulde anvendes paa jydsk-syenske Baner. Paa sin Gang igjennem det andet Thing er der imidlertid til Lovforslagets oprindelige Jernbaner for 4 Millioner af en Længde af omtrent 14 Mile kommet en Tilgift af omtrent 24 Mile, og istedetfor 4 Millioner fordres der derfor nu 8 Millioner. Disse 8 Millioner skulle vel ikke alle udredes i den allernærmeste Fremtid, men Lovforslagets to første Baner, som Regjeringen havde foreslaaet, skulle være fuldendte til den 1ste Juli 1871, og altsaa vil dog en ikke ringe Deel af denne Udgift komme til at paahvile den nærmeste Fremtid. Det bliver da vel nødvendigt, for at følge, hvad jeg anseer for den rette Vej til at komme til et praktisk Resultat, at undersøge disse Baners Bestaaenhed enkeltviis, og hvad der kan ventes af af enhver af dem. — Jeg vil imidlertid der ved strax tilstaae, at min Opfattelse af Jernbaner i det Hele er forskjellig fra den Opfattelse af Jernbaner, der synes at ligge til Grund ikke blot for Motiverne, men ogsaa for den høitærede Indenrigsministers Udtalelser i det andet Thing. Jeg tror ikke, at man som en ubetinget Sandhed kan fremsætte den Sætning, at Jernbaner ere, i Ordets egentlige Forstand, productive. Det er ikke en enkelt Sætning, som jeg her tillader mig at udryde af Indenrigsministerens Fore-

drag, men det er en Tanke, som gaaer igjennem hele hans Opfattelse af den foreliggende Sag, og som vender tilbage i hans Fremstilling, om end ikke i de samme Udtryk, saa dog i en Omfribning, der lader den samme Tanke skinne klart igjennem. Naar man, trykket af Modstanden og af Indvendingerne, ikke rigtigt veed at komme med noget positivt Beviis for, hvad Nytte den eller den Jernbane skal gjøre i finantziel Henseende, saa tyer man til det saa ofte benyttede Udtryk, at man bør see noget bort fra den directe Nytte og tillige tænke paa den indirecte. Jeg skal ikke gjentage, hvad der allerede herom er blevet ytret af Andre, men jeg skal bringe i Thingets Erindring en Ytring, der er falben i det andet Thing, og som ikke der mødte Skygge af Indsigelse fra den ærede Indenrigsministers Side, og, jeg vil tilføje, som ikke kan vente nogen begrundet Indsigelse, fordi denne Ytring indeholdt, hvad kun meget saa Ytringer kunne siges at gjøre, en ubestridelig Sandhed; det var den Ytring, at den indirecte og den directe Nytte staae i et bestemt Afhængighedsforhold til hinanden. Det var Ordsprøveren for Finantsudvalget i det andet Thing, der brugte denne Ytring, og den indeholder, jeg gjentager det, en uigjendrivelig Sandhed. Naar en Jernbane slet ikke benyttes og ikke gjør den mindste directe Nytte, saa gjør den heller ikke nogen som helst indirecte Nytte. Det gaaer ikke med Jernbanerne i et Land som med et Roccocomenbel i en Sal, at det er der til Stads. Enten skulle de benyttes og gjøre Nytte, baade directe og indirecte, eller ogsaa ere de overflødige og til Glæde. Men lader os da nu see, hvilken directe Nytte de Baner, der ere bragte i Forslag, ville gjøre, og hvilken indirecte Nytte der kan ventes deraf! Jeg skal strax, førend jeg gaaer ind paa Detaillen heraf, ligefrem bekjende, at jeg næsten paa ethvert Punkt tror at maatte bekæmpe Lovforslaget, medens jeg, om man end vil stemple mine Anskuelser om Jernbanevæsenet hev i Landet som fjætterske, dog maa tilstaae, at jeg langtfra er af den Formening, at der ikke baade kunde og burde anlægges flere Baner i Jylland end dem, der nu ere anlagte. Jeg havde saaledes først og fremmest tænkt mig en Bane tilveiebragt, som